

Uj jogszabályok.

Transzfermoratórium. A 6900/1931. M. E. számú transzfermoratóriumi rendelet (a továbbiakban: alaprendelet) hatályát az 1933. december 23-án életbelépett 16300/1933. M. E. sz. rendelet (az alábbiakban: R.) két közbenső rendelet után 1934. december 22-ig hosszabbította meg.

Az alaprendelet kimondta, hogy az államadóssági (címlete-sített) kötvények után járó kamatok és a kisorsolt címletek egyenértéke nem fizethetők ki a hitelezők kezéhez, hanem pengőben teendők le a Magyar Nemzeti Banknál. Ugyanezt rendelte el az 1290/1933. M. E. sz. r. a nemcímletesített kötvényekre is. A R. most idevágóan kimondja, hogy a pénzügyminiszter a pengőben leteendő ezen összegeket 1934. december 23-án lejáró bemutatóra szóló állami kincstárjegyekkel helyettesítheti.

Az alaprendelet letételi kötelezettséget írt elő az államadóssági kötvények és záloglevelek kibocsájtásának alapjául szolgáló kölcsönök kamataira nézve is. Miután az azóta meghozott és előző számunkban ismertett 14.000/1933. M. E. sz. gazdavédelmi rendelet 1. §-a szerint a gazdaadóssal szemben a kamatnak bírói úton érvényesíthető legmagasabb mértéke az 1932. IV. 1. napja előtt keletkezett magánjogi követelések tekintetében a tőkének öt és fél százaléknál nagyobb nem lehet, a R. szükségességnek tartotta kimondani, hogy a transzferrendeleteket ez a kamatkorlátozó rendelkezés nem érinti.

Az alaprendelet is jelezte már, hogy a letét nem érinti a hitelező bármely jogát a rendelet hatályának megszűntén túl, ami annyit jelent, hogy a fizetést szurrogáló letétből eredő minden kockázat az adóst terheli. Most a R. kifejezetten is kimondja: a tekintetben, hogy az államadóssági kötvények és záloglevelek kibocsájtásának alapjául szolgáló kölcsönkamattartozások tekintetében letett összegeket mikép kell elszámolni, a felek megállapodása, ilyennek hiányában a magánjog szabályai irányadók.

Eddig nyitva volt az a kérdés, mi van azon pénzkövetelések elévülésével, amelyek érvényesítését a transzferrendeletek akadályozzák. Most a R. egyik intézkedése kimondja, hogy az ilyen pénzkövetelés elévülési idejébe nem számít be az az idő, mely alatt a tartozás megfizetése az alaprendeletben és az azt kiegészítő és módosító rendeletekben foglalt tilalom alá esik. Ehhez képest az ilyen követelés elévülése a tilalom, illetőleg a korlátozások tartama alatt nem kezdődik meg, ha pedig már korábban megkezdődött, a tilalom, illetve a korlátozások hatálybanléte alatt nyugszik.

Az alaprendelet szerint leteendő összegeket, ha dollártartozásról van szó, akkor is a dollárnak a M. N. B. által a letételt közvetlenül megelőző köznapon közzétett áruárfolyama szerint átszámítva kell pengőben letenni, ha a kötelezettségről szóló értékpapírban a követelés *aranydollárban*, vagy a dollár *meghatározott időpontbeli* pénzlábara utalással van meghatározva (7600/1933. M. E. sz. r.). Miután, mint láttuk, a letétel mellett az elszámolás nyitva marad, viszont a tartozással terhelt vagyon

felosztása esetén a hitelező esetleg fennmaradó követelésére már nem találhat fedezetet, ennél fogva e rendelet kiegészítéseként a 16301/1933. M. E. sz. r. kimondta, hogy az ilyen tartozással terhelt vagyonnak bírói felosztásánál a sorozandó követelésnek pengőre való átszámításában 0.26315789 gramm finom aranyat egy pengővel kell egyenlőnek venni, és az így kiszámított pengőösszegeből egyelőre *bírói letétben* kell tartani a szóba jöhető különbözetet, vagyis annyit, mint amennyivel ez az összeg meghaladja a hivatalos pengő árfolyam szerinti pengőösszeget. Tárgyatalanná válik azonban ezen hitelező-biztosítás, és ennél fogva mellőzni kell a különbözetnek bírói letétben tartását, ha a felosztásban az érdekeltek megegyeznek.

Aranyban teljesítendő fizetések. A 410/1932. M. E. sz. rendelet (az alábbiakban: alaprendelet) megengedte, hogy az adós aranyban vagy aranyértékben teljesítendő tartozását a pengőérték törvényes fizetési eszközeivel teljesíthesse. E rendelet hatályát — közbenső meghosszabbítás után —, a 16310/1933. M. E. sz. r. (az alábbiakban: R.) 1934. december 22-ig meghosszabbította. Az alaprendelet nem kényszerítette a hitelezőt a teljesítés elfogadására, hanem megengedte neki, hogy a fizetés elhalasztását kívánhassa, de ha a hitelező ezen jogával élt, az alaprendelet hatályának megszűntéig fizetést nem követelhetett. Ebből már most az folyt volna, hogy az a hitelező, aki az alaprendeletben adott halasztási jogával élt, az alaprendelet hatályának meghosszabbítása folytán 1934. december 22-ig sem kívánhatna (persze pengőegyenértékben) fizetést. Mivel a R. ezt a jogkövetkezményt levonni nem akarta, kimondotta, hogy az előzően halasztást gyakorló hitelező 1934. január 23-ig közzölheti adósával, hogy pengőértékben való fizetést követel.

A kereskedői mérleg valóságának helyreállításáról szóló 7000/1925. P. M. sz. r. (az alábbiakban: R.) a szövetkezetekre is kötelezővé tette, hogy az 1925. üzletév első napjának vagyonállagáról új értékelés alapján pengőértékben szerkesszen megnyitó leltárt és mérleget. A R. 26. §-a pedig — az ekként átmentettnek jelentkező értéklehetőségekre figyelemmel — elrendelte, hogy a szövetkezetnek az új átértékelés alapján pengőértékben szerkesztéjt mérlege alapján mutatkozó tisztá vagyonnak az üzletrésztöke összegét meghaladó részét legalább fele részben az üzletrészek felértékelésére kell felhasználni.

Hogy azonban a felértékelt üzletrészek tömeges felmondhatása a szövetkezetet válságos helyzetbe ne juttathassa, a R. 32. §-a kimondotta, hogy a közgyűlés egyszerű többsége elhatározhatja, hogy a szövetkezetből kivált tag vagy jogutóda a kiválás évről szóló üzletrészenek kifizetését 1930. december 31-e előtt nem követelheti, sőt e határidőt, a háromnegyed többség legfeljebb három évvel meg is hosszabbíthatja. E három év legkésőbb 1933. december végén lejárván, a december 22-én életbelépett 2400/1933. P. M. sz. rendelet kimondotta, hogy a szövetkezetből kivált tag vagy jogutóda üzletrészenek kifizeté-

